

Ett Borås för alla –

Inte bara för de rikaste

Kommunalpolitiskt handlingsprogram 2019-2022

Vänsterpartiet i Borås

Ett Borås för alla – inte bara för de rikaste

Vänsterpartiet vill bygga ett Borås som är bra för alla, inte bara för några få. I Velfärdsbokslutet för Borås ser vi hur medelinkomsten varierar mellan kommunens olika delar och hur alla delar i livet påverkas: hög inkomst ger hög medelålder, goda skolresultat och högt valdeltagande. Låg inkomst ger det motsatta. Det innebär att resurser också måste omfördelas inom vår kommun. Det behövs mer resurser och en närvaro av kommunal service både i våra miljonprogramsområden och på landsbygden.

Vänsterpartiet vill se ett Borås med gemensamma lösningar, rättvisa och demokratisk styrning. Ett Borås där jobben är trygga, där kvinnor och män är jämställda och där solidaritet och hållbar utveckling är drivkraften i samhällsutvecklingen.

Borås mångfald är en av vår kommuns största tillgångar – att inte ta vara på alla människors erfarenheter är slöseri med mänskliga resurser! För oss är det självklart att alla boråsare, oavsett kön, etnicitet, funktionsvariation, sexuell läggning, könstillhörighet, religion eller ålder ska ha samma rättigheter och möjligheter. Ett samhälle där rasism och homofobi får stå oemotsagd kan aldrig bli ett tryggt samhälle, vi har ett ansvar som kommun att försvara de demokratiska värdena och motverka fördomar.

Under de gångna fyra åren har Vänsterpartiet varit med och styrt Borås i ett rödgrönt samarbete. Vi har genomfört en rekordstor utbyggnation av förskolor och LSS-boenden, vi har drivit igenom en skattehöjning för ökade resurser till skolan, nya trygghetsboenden har öppnats och arbetet mot våld i nära relationer har utökats. Vi är stolta över det vi har genomfört, men vi vill göra mer. För oss kommer välfärden först. Det behövs ett starkt Vänsterparti för att möta morgondagens utmaningar i Borås.

Att välfärden fungerar är en förutsättning för många människors frihet. Det ska gå att lita på att ditt barn möter trygghet i skolan, att dina föräldrar får värme och omsorg på äldreboendet och på att det finns bostäder för alla. En stark och bra välfärd som finansieras gemensamt genom skattesystemet är också fundamentalt i ett jämlikt samhälle. Det omfördelar resurser från rik till fattig. Det omfördelar mellan olika faser i livet. För några decennier sedan var Sverige världens mest jämlika land. Så är det inte längre. Vi vet att jämlika samhällen ger större frihet och mer möjligheter till alla människor. Därför arbetar Vänsterpartiet för att skapa ett samhälle för alla – inte bara några få.

Full sysselsättning och goda arbetsvillkor

Alla människors rätt till ett meningsfullt arbete med bra villkor och en lön som går att leva på är grundläggande i ett välfärdssamhälle. Vänsterpartiets mål är att alla som har möjlighet att arbeta ska kunna göra det. En trygg inkomst ger människor större frihet, men villkoren på arbetsmarknaden spelar också stor roll. Full sysselsättning, trygga anställningar och god arbetsmiljö är Vänsterpartiets mål.

Arbetslösheten är relativt låg i Borås, men den är ojämnt fördelad över staden. Kommunen måste ta ett särskilt ansvar för de som står längst ifrån arbetsmarknaden. Vi vill därför fortsätta arbetet att med en aktiv, kommunal arbetsmarknadspolitik bekämpa arbetslösheten. Det är dock viktigt att kommunens insatser för den enskilde är individuellt anpassade och kompetenshöjande för att det ska vara meningsfullt.

Den svenska arbetsmarknaden är delad. Många kan inte få ett arbete samtidigt som det är brist på utbildad arbetskraft inom flera områden. Vänsterpartiet vill fortsätta och vid behov utöka de satsningar på framför allt kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden som inleddes 2018. Ett exempel är Mia-gruppen (Mammor i arbete), där språkundervisning och praktik utgör viktiga element för att nå egen försörjning och inte vara beroende av en man.

Enligt Arbetsförmedlingens prognos väntas antalet arbetslösa med kort utbildning öka framöver. För att undvika en hög strukturell arbetslöshet behövs det utökade utbildningsinsatser, inte minst genom Vuxenutbildningen som är av stor betydelse för att den som saknar komplett gymnasieutbildning ska kunna komma i arbete. Vuxenutbildningen har också stor betydelse för att kommun och lokala företag ska kunna anställa personal med rätt kompetens.

Kommunen är Borås största arbetsgivare. Att kommunen är en bra arbetsgivare är avgörande för att klara de stora rekryteringsutmaningar vi står inför, men det handlar också om att i en verksamhet som till största del är skattefinansierad agera som ett föredöme för andra. Det finns en strukturell rasism på den svenska arbetsmarknaden, där människor ibland inte ges chansen till ett arbete trots att de har rätt kompetens. Kommunen ska vara ett föredöme och ta vara på mångfald och språkkunskaper vid rekrytering.

Fortfarande tjänar kvinnor mindre än män i Sverige. Dels handlar det om att kvinnor och män som har samma yrke värdesätts olika, men framför allt handlar det om att kvinnodominerade yrkesgrupper värdesätts lägre än mansdominerade. Vänsterpartiet vill ha lika lön för likvärdigt arbete. Borås Stad har ett mycket stort ansvar att som arbetsgivare verka för jämställdhet. Vi vill höja lönerna för de grupper som enligt arbetsvärderingen är eftersatta, vilket i praktiken innebär lågavlönade kvinnodominerade yrkesgrupper. Borås Stad ska som arbetsgivare arbeta för jämställd arbetsmiljö. Det ska råda nolltolerans för sexuella trakasserier och ofredanden på våra arbetsplatser, chefer och arbetsledare ska ges fortbildning på området.

Vänsterpartiet vill påbörja övergången till sex timmars arbetsdag. Förkortad arbetstid måste införas stegvis och kombineras med stora insatser för utbildning i bristyrken. Vänsterpartiet vill i Borås genomföra försök med arbetstidsförkortning inom två olika yrkesområden: hemtjänst och myndighetsutövande socionomer. Orsaken är att det är två grupper med hög arbetsbelastning dit det idag är svårt att rekrytera medarbetare med rätt utbildning. Med kortad arbetstid blir arbetet mer attraktivt, det ges tid för återhämtning mellan arbetspassen och sjukfrånvaron kommer förhoppningsvis att minska.

Alla som behöver arbetskläder för att kunna utföra sitt jobb ska även fortsättningsvis ha rätt till det, vi vill dessutom att arbetsskor ska erbjudas för de yrkesgrupper som idag har arbetskläder, exempelvis för dem som arbetar inom äldreomsorgen.

Vi ska ta tillvara den kunskap och erfarenhet som medarbetarna har, öka delaktigheten och inflytandet för kommunens anställda. Verkligt medbestämmande gör det roligare att gå till jobbet och kan bidra till att minska sjukfrånvaron. Vänsterpartiet ser allvarigt på ohälsa kopplat till arbetslivet. Många upplever att det finns för lite tid för återhämtning och reflektion i arbetet. Därför vill vi återinföra friskvårdstimman för alla anställda i Borås Stad.

En stor organisation som Borås Stad kommer alltid behöva timvikarier, men Vänsterpartiet vill genom överanställningar inom områden som barn- och äldreomsorg minska vikariebehovet och öka kontinuiteten på arbetsplatserna. Allmän visstidsanställning ska endast i undantagsfall förekomma.

Vänsterpartiet vill fortsätta den lyckade satsningen på feriejobb för alla gymnasieungdomar. Vi menar att alla ungdomar, oavsett hur stort eller litet kontaktnät deras föräldrar har, har rätt till arbetslivserfarenhet. Vänsterpartiet vill att Borås stad tillsammans med fackföreningarna ska erbjuda en arbetslivsintroduktion för alla ungdomar som har fått feriejobb. Det kan exempelvis röra sig om en kväll innan sommaren då facket berättar om vilka rättigheter och skyldigheter man har som arbetstagare. Detta ser vi dels som en bra service för ungdomarna som ska få ett - i många fall första - lönearbete och dels som ett sätt att lyfta fram fackets betydelse.

Bostaden - en social rättighet

Alla människor behöver någonstans att bo. En god bostad ska vara en social rättighet, inte en marknadsvara och beroende av hur mycket pengar du har i plånboken. När nya bostäder planeras ska de bidra till en jämlik och socialt hållbar stad. Det råder betydande bostadsbrist i kommunen. Idag är det många som inte kan flytta hemifrån eller skaffa större lägenhet när familjen växer. Personer som vill flytta till Borås för att arbeta kan ha svårt att hitta en bostad. Äldre personer som vill sälja sitt hus har svårt att hitta lägenhet med rimlig hyra. Detsamma gäller för särskilt utsatta grupper i samhället.

För att komma till rätta med problemet krävs att produktionen ökar och att vi bygger hyresrätter som folk har råd att bo i. Det är också viktigt att processen från planarbete till bygglov förbättras och effektiviseras för att korta ledtider samt öka produktionen av bostäder. Vi vill se att det nationella investeringsstödet nyttjas och kopplas till hyresnivån.

Vänsterpartiet slår vakt om de kommunala bostadsbolagen både i centralorten och i serviceorterna. I serviceorterna är det lämpligt att satsa på andra typer av bostäder såsom t ex ekobyar. Vid nybyggnation i samtliga allmännyttiga bolag ska miljöhänsyn tas genom att

hållbara och miljövänliga material, såsom träbyggnation, används, att byggnationen är energisnål och att laddstationer för elbilar och elcyklar finns i anslutning till bostäderna. När staden och serviceorterna förtätas är det viktigt att värna grönområden och vattendrag. Stadsodling bidrar till trivsel och mötesplatser i våra bostadsområden och ska utökas.

För att öka möjligheten att bygga efter behov, skapa jämlika och integrerade bostadsområden och med en rimlig hyresnivå vill vi sätta stopp för utförsäljning av allmännyttan. För att möjliggöra nyproduktion kan i stället aktieägartillskott ske. Hyresgästerna måste få större makt över hyresnivåerna vid renoveringar. Man ska inte behöva flytta för att hyran blir för hög.

Vi vill även att kommunen aktivt medverkar till förmånligare markpriser för mark som bebyggs med hyresrätter. Detta kan exempelvis ske via differentierade markpriser för hyres- respektive bostadsrätter. Detaljplaner med hyresrätter som upplåtelseform ska ges högsta prioritet. Det behövs bostäder med rimliga hyror, vid markanvisning ska hyresnivån vara en avgörande faktor för vem som får bygga.

De kommunala bostadsbolagen ska ges förutsättningar för att kunna tillhandahålla bra bostäder, att ta ansvar för nyproduktion av hyresrätter, samt att även fortsättningsvis ha ett socialt perspektiv och ansvar för allmännyttans bostadsbestånd. Vi vill att sociala hänsyn ska praktiseras vid alla kommunala upphandlingar och därmed även vid de kommunala bostadsbolagens upphandlingar. Exempelvis kan vid upphandling krav på att hyresgäster som står långt från arbete erbjuds arbete/praktik ställas.

Bostadspolitiken är även ett viktigt instrument i integrationsarbetet. Vi vill motverka segregation genom att arbeta för att alla nyplanerade bostadsområden ska innehålla blandade upplåtelseformer, småhus, bostadsrätter, hyresrätter och kollektivboende. I riktlinjerna för bostadsbyggandet ska integration och social hållbarhet ha en framträdande roll. Allmännyttan ska tillhandahålla lägenheter till särskilt utsatta grupper, det kan exempelvis handla om våldsutsatta kvinnor. Vi anser att alla boråsare ska ha full tillgång till det offentliga rummet. Ett led i att förverkliga detta är feministisk stadsplanering, exempelvis genom att arbeta med belysning och trygga utemiljöer.

Miljöpolitik för hållbar utveckling

Det finns en stark rörelse och folklig opinion för att ta klimatförändringarna på allvar och påbörja en omställning mot ett mer långsiktigt hållbart samhälle. Mot detta står en mäktig fossilindustri som gör enorma vinster på dagens beroende av olja, gas och kol, som prioriterar sina kortsiktiga intressen av vinster idag över de långsiktiga konsekvenser ett förändrat klimat kommer ha för oss alla. Vi vet att det krävs stora insatser för att komma till rätta med klimathotet, därför är det viktigt med strukturella förändringar och Borås ska vara en del av den nödvändiga förändringen. Agenda 2030, de globala hållbarhetsmålen, ska genomsyra all kommunal verksamhet. Det ska finnas ett kretsloppstänkande i alla kommunala beslut. Vi har

som målsättning att Borås så fort som möjligt måste bli en klimatneutral kommun, att utsläppen av växthusgaser ska balanseras av den skog som växer här.

Kunskapen om hur man lever klimatsmart måste öka bland alla invånare i Borås. Kommunen bör uppmuntra våra invånare att skaffa denna kunskap via kommunen tillsammans med studieförbund och miljöorganisationer. I Borås bör det finnas stadsodling och kolonilotter i varje stadsdel. Vänsterpartiet vill värna allemansrätten och ge alla invånare möjlighet till naturupplevelser och ett rikt friluftsliv. Därför vill vi bevara och utveckla grönområden och badplatser i tätorten. Ytterligare något naturreservat bör skapas för en utökad naturupplevelse för allmänheten och bevarande av hotade arter. Arbetet för en giftfri miljö ska fortsätta, både genom minskad användning av kemikalier i den kommunala verksamheten och genom att verka för minskad giftspridning i övriga samhället. En metallinventering bör göras i Borås för att möjliggöra återvinning av metaller.

Vänsterpartiet vill se en omställning till sol- och vindkraft och att transporter, bostäder, livsmedelsproduktion och industri ställs om till mer klimatsmarta alternativ. Solceller ska installeras på fler offentliga byggnader inom kommunen. Även satsningar på vindkraftverk ska stimuleras.

För att minska mängden använd energi krävs att vi arbetar aktivt med att kommunens verksamheter görs mer energieffektiva och att bostadsbeståndet görs mindre energikrävande vid nyproduktion och renovering.

Utsläppen från livsmedelskonsumtionen ska minskas genom minskad köttkonsumtion och ökade satsningar på hållbar växtbaserad mat. Mängden kött och växthusodlad mat bör successivt bytas ut mot klimatsmartare, närodlade matvaror i de kommunala köken. Arbetet med att varje dag erbjuda ett vegetariskt alternativ i skolmatsalar och andra kommunala restauranger ska fortsätta och utvecklas. Målet är att det kött som ändå serveras ska vara naturbeteskött från Sjuhärad. Borås Stad ska även fortsättningsvis vara en Fair Trade City och därmed köpa in fler rättvisemärkta produkter.

Trafiken har stor klimatpåverkan. Vänsterpartiet arbetar för att prioritera kollektivtrafik, cyklister och gående framför biltrafik i kommunen. En väl utbyggd kollektivtrafik är en förutsättning för att alla ska ha möjlighet att ta del av samhällets utbud och service på alla plan. För att möjliggöra detta krävs en utbyggnad av kollektivtrafiken även utanför centrum, till och från serviceorterna. I anslutning till detta krävs strategiskt belägna pendelparkeringar. Till flera av våra serviceorter finns det järnväg, denna skulle kunna användas för klimatsmart och snabb pendling in till centrum. Kommunens egen fordonsflotta bör i första hand bestå av elfordon.

Vi vill ha lägre taxor för kollektivtrafiken för att den, jämte cykeln, ska vara det självklara alternativet för boråsare på resande fot. Idag reser ålderspensionärer gratis under vissa tider. Vänsterpartiet vill att samma villkor ska gälla för personer med sjukersättning och för förtidspensionärer. I Borås åker färdtjänstresenärer gratis med buss de dagar deras hälsa så

tillåter och den totala kostnaden för deras färdtjänstresor per månad är aldrig större än för ett månadskort i kollektivtrafiken. Dessa goda villkor ska bibehållas och färdtjänsten bör köras i egen regi av chaufförer med kunskap om målgruppens behov.

Som en del i att prioritera kollektivtrafiken i Borås anser vi att Allégatan bör prioriteras som en bussgata, vilket leder till en snabbare kollektivtrafik för de mest trafikerade linjerna till gagn för både resenärer och miljö. Dessutom ökar det tillgängligheten för äldre och personer med olika funktionsvariation att ta sig till centrum. Även Lilla Brogatan bör trafikeras av någon busslinje för att bibehålla god tillgänglighet. Vi ser gärna att delar av centrum görs bilfria, då kan de i likhet med Sandwalls plats bidra till en levande stadskärna.

Vi vill att Borås ska utvecklas som cykelstad - trots alla krävande backar. Då krävs ett sammanhängande cykelvägnät med hög standard och att cykelbanorna plogas vid behov. Trygga cykelvägar till skolor och fritidsgårdar ska prioriteras. Möjligheten att kombinera cykel och kollektivtrafik bör utökas. Kommunen bör även starta en bilpool, med biogasbilar eller elbilar, i syfte att ge invånarna möjlighet att hyra miljövänliga bilar som alternativ till egen bil. Därigenom kan onödiga bilresor minimeras. Detta ligger i linje med att laddinfrastruktur för elbilar ska byggas ut i hela kommunen.

En jämlik och sammanhållen förskola och skola

I skolan läggs grunden för ett gott liv. I Borås skolor ska alla barn få en trygg start i livet, där ska man få utvecklas och pröva sina vingar. I skolan ska alla barn och unga få den kunskap och bildning som behövs för att förstå sin omvärld och bli en demokratisk samhällsmedborgare. Där ska killar och tjejer behandlas lika och fördomar, rasism och intolerans bekämpas. När skolan är klar ska man med tillförsikt kunna möta en arbetsmarknad där man kan det som behövs för att kunna få ett jobb inom det yrke som man har utbildat sig till.

En bra skola är avgörande för att varje individ ska kunna förverkliga sig själv, men är rätt utformad också ett viktigt verktyg för att bygga ett jämlikt samhälle. Under 1900-talet byggde vi upp en skola i Sverige som utjämnade livschanser. Idag går utvecklingen åt fel håll. I allt högre utsträckning cementerar skolan klassamhället. Vilken bakgrund ett barn har blir allt viktigare för hur hon eller han kommer att lyckas i skolan. Vänsterpartiet vill vända utvecklingen mot växande klyftor och istället skapa en jämlik och sammanhållen förskola och skola.

Förskolan ska lägga grunden för ett liv med möjligheter för alla barn. För att stärka kvaliteten i förskolan vill Vänsterpartiet se mindre barngrupper. Vår målsättning är att Borås Stad ska uppnå Skolverkets riktmärken om maximalt 6-12 barn i småbarnsavdelningarna och 9-15 i avdelningarna för större barn. För att detta ska vara möjligt behöver resurserna till förskolan öka och Borås Stad behöver bli en attraktivare arbetsgivare så att mer personal kan rekryteras.

Barnskötare och förskollärare utför ett av samhällets allra viktigaste arbete. De tar hand om våra barn när vi jobbar och lägger grunden för barnens fortsatta lärande och utveckling. En bra förskola kräver därför att personalen behandlas väl. Svårigheten att rekrytera personal är en av förskolans största utmaningar. För att Borås Stad ska kunna rekrytera och behålla förskollärare behöver lönerna höjas. Vänsterpartiet vill att förskollärare som jobbar i utsatta områden, precis som lärare i skolan, ska kunna ha högre lön. Alla som har eller har haft småbarn vet hur snabbt sjukdomar kan spridas i förskolan. Karensavdraget slår därför extra hårt mot anställda i förskolan – Vänsterpartiet vill därför avskaffa karensavdraget för förskollärare och barnskötare.

Redan när barnen är små skapas flickors och pojkars könsroller. Därför måste man redan i förskolan och skolan arbeta normkritiskt och problematisera traditionella könsroller. All personal i förskolan och skolan behöver därför kontinuerligt fortbildas i genuspedagogik. Förskolan och skolan ska också vara trygga platser, fria från rasism, sexuella övergrepp och mobbing. Ingen elev ska kränkas eller känna sig osynliggjord. Ingen ska behöva gå till skolan med en klump i magen.

För att motverka sexuella övergrepp och trakasserier vill Vänsterpartiet att alla tjejer i gymnasiet ska få pröva feministiskt självförsvar. Skolans datorer och surfplattor ska ha ett så kallat porrfilter installerat, så att skoltiden kan bli en tid fredad från nätporr.

Vänsterpartiet vill se en jämlik skola där barn från olika bakgrunder möts. En sådan skola är inte bara bra för kunskapsresultaten, utan är också helt nödvändig för att skapa ett samhälle som håller ihop. För att vända utvecklingen i skolan krävs det fokus på likvärdighet. Resurserna till skolan ska fördelas kompensatoriskt. Skolor där elevernas förutsättningar är sämre behöver mer resurser. Vänsterpartiet vill öka lärartätheten i skolan och kommer alltid att prioritera satsningar i skolan framför skattesänkningar.

Vänsterpartiet vill avskaffa det obligatoriska skolvalet i grundskolan som infördes av de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna. Förutom att öka den administrativa bördan ser vi att skolvalet förstärker segregationen. Istället vill vi att skolornas upptagningsområden bestäms så att segregationen motverkas. I Vänsterpartiets Borås är huvudprincipen att alla barn går i den närmsta skolan och alla skolor är bra skolor med hög kvalitet. Även systemet med friskolor har bidragit till att minska likvärdigheten och försämrat studieresultaten. Friskolorna medför ökade kommunala kostnader – till ingen nytta. En sammanhållen offentlig skola där resurserna går till eleverna, och inte till vinster i skolaktiebolag, ger bättre kunskapsresultat och motverkar ett segregerat samhälle.

En jämlik skola måste vara helt avgiftsfri. För många barn i Borås växer upp i hem med små ekonomiska marginaler. Ingen elev ska behöva tacka nej till att delta i aktiviteter som skolan arrangerar för att familjens pengar inte räcker till.

Fritidshemmens verksamhet är en del av en sammanhållen skoldag och viktig både för barns lärande och trygghet. Fritids spelar en viktig roll i den jämlika skolan där barn får en meningsfull fritid tillsammans med pedagoger, för att klara av att följa läroplanens intentioner krävs tillräckligt med personal. Vänsterpartiet vill att Borås Stads fritidshem har rikssnittet för antal inskrivna barn per pedagog som riktmärke för personaltätheten på fritids.

Under den föregående mandatperioden har Vänsterpartiet varit pådrivande för att värna verksamheten på Centrum för flerspråkigt lärande. Det kommer vi fortsätta göra också under den kommande mandatperioden. Tillgång till modersmålsundervisning med hög kvalitet och undervisning i svenska som andraspråk är viktiga framtidsinvesteringar. På samma sätt är studiehandledning på sitt modersmål en viktig faktor för att elever med utländsk bakgrund ska kunna tillgodogöra sig kunskap i skolan. Elever som har haft behov av extra stöd i grundskolan behöver i högre utsträckning än nu ges möjlighet till detta också i gymnasieskolan.

Gymnasieskolans yrkesprogram ska ge unga en stark ställning på arbetsmarknaden efter fullgjord utbildning. I ett läge där det råder brist på arbetskraft inom viktiga branscher är det viktigt att yrkesprogrammen är attraktiva och håller en hög kvalitet. Borås Stad kommer under de närmsta åren behöva anställa många nya undersköterskor. För att göra Vård- och omsorgsprogrammet mer attraktivt driver Vänsterpartiet att programmet ska innehålla körkursutbildning, under den gångna mandatperioden har den teoretiska delen erbjudits, nu vill vi gå vidare och även erbjuda elever de praktiska körlektionerna.

Allt för många unga mår idag dåligt, känner sig stressade och har problem med ångest eller depression. Skolans elevhälsoteam är viktiga för att möta barn och unga med ohälsa men också för att arbeta förebyggande. Förutsättningarna för elevhälsoteamen behöver förbättras. Vänsterpartiet vill att det tillförs resurser så att fler specialpedagoger, skolsköterskor, kuratorer och skolpsykologer kan anställas. Därutöver behöver skolkuratorernas arbetsvillkor i kommunen ses över så att fler väljer att söka sig hit. Vänsterpartiets målsättning är att Borås Stad på sikt ska uppnå målsättningen att varje kurator maximalt ansvarar för 300 elever. Vänsterpartiet vill att kommunen arbetar aktivt för att förbättra tandhälsan bland våra yngsta medborgare. Detta kan till exempel göras genom tandborstning och fluorsköljning i förskolan och genom samarbeten med Folktandvården.

Borås är en stad som växer. Därför behöver vi under den kommande mandatperioden bygga ut skolan. Där nya bostadsområden växer fram eller gamla förtätas ska det finnas tillgång till förskola, utbyggnaden av nya förskolor måste fortsätta under mandatperioden. Vänsterpartiet vill också se två nya grundskolor i centralorten. I Dalsjöfors vill vi se en ny låg- och mellanstadieskola. Under perioden kommer även planeringen för en ny gymnasieskola behöva inledas. Redan i planeringsskedet behövs det tas hänsyn till möjligheten att blanda studieförberedande program och yrkesprogram.

Goda livsvillkor för äldre

Människor lever allt längre och blir friskare, men skillnaderna mellan olika grupper är stora. Därför behövs en äldrepolitik för jämlikhet. Det handlar om allt från förebyggande insatser som alla kan ta del av till vård och omsorg till den som på grund av ålder eller sjukdom inte längre klarar sig på egen hand.

För att seniorer ska kunna planera sitt boende och kanske lämna en otillgänglig eller för stor bostad krävs att byggandet av trygghetsbostäder ökar betydligt de kommande åren. Trygghetsbostäder är vanliga hyresrätter men med god fysisk tillgänglighet och med möjlighet till social samvaro i gemensamhetsutrymmen. De allmännyttiga bostadsbolagen har ett särskilt ansvar att tillsammans med äldreomsorgen planera för nya trygghetsbostäder.

De öppna mötesplatserna för seniorer har stor betydelse för ett hälsosamt åldrande. Mötesplatser ska finnas i hela kommunen, inne i staden liksom i serviceorterna. De ska vara inkluderande för alla och vi vill se en normdiplomering av alla mötesplatser. Vi ser positivt på samverkan med olika civilsamhällesaktörer på mötesplatserna, för att kunna erbjuda ett brett och attraktivt utbud.

Vi vill att det finns möjlighet att laga mat tillsammans på mötesplatserna. De kommunala restaurangerna är också viktiga mötesplatser där äldre inte bara erbjuds en god måltid utan också den minst lika viktiga sociala samvaron. De äldre som inte kan laga mat själva i hemmet ska erbjudas hjälp att ta sig till en närbelägen restaurang för att äta, att få hjälp att laga mat tillsammans med hemtjänsten eller att köpa färdiglagad mat. Den mat som kommunen levererar ska lagas i egen regi i Borås för att undvika långa transporter och för att snabbare kunna anpassas efter de äldres önskemål. Det ska finnas tillagningskök på vård- och omsorgsboenden så att maten lagas nära dem som ska äta den.

Hemtjänsten ger äldre möjligheten att bo kvar i sitt hem med olika insatser. Det är viktigt att den äldre får möjlighet att påverka när och hur hjälpen utförs, vi vill att undersköterskorna få använda sin professionalitet att tillsammans med den äldre upprätta genomförandeplanen. Den icke-biståndsbedömda fixartjänsten som ger seniorer möjligheten att då och då få hjälp i vardagen behöver göras mer känd. Vi vill även ta vara på vård- och omsorgspersonalens språkkunskaper och när så är möjligt erbjuda hemtjänst på olika språk.

För den som har ett stort vårdbehov behöver det finnas olika typer av vård- och omsorgsboenden. Under mandatperioden behöver minst ett nytt boende byggas. Det behövs fler platser för personer med demenssjukdom och Vänsterpartiet vill att det finns avdelningar med särskild kompetens kring psykisk ohälsa och för personer med kognitiv funktionsnedsättning. Det ska finnas särskilda avdelningar för finskspråkiga och äldreomsorgen ska ta tillvara de olika språkkunskaper som medarbetarna har för att möta en allt större mångfald bland de äldre som är i behov av omsorg.

För Vänsterpartiet är det självklart att de skattemedel som går till äldreomsorg ska komma just de äldre till del. Därför säger vi nej till privata, vinstdrivna företag i äldreomsorgen. Under mandatperioden vill vi återta de två boenden, Kvibergsgatan och Kapplandsgatan, som idag drivs på entreprenad, i kommunal regi.

Personalen är äldreomsorgens viktigaste tillgång. För att alla äldre ska få sina behov tillgodosedda behöver vi anställa fler inom vård och omsorg och jobbet behöver bli mer attraktivt. Vänsterpartiet vill genomföra försök med sex timmars arbetsdag i hemtjänsten. Eftersom arbetet som undersköterska både kan vara fysiskt tungt och för att arbetstiden är förlagd till både kvällar och helger menar vi att det behövs mer tid för återhämtning mellan arbetspassen. Utvilade medarbetare mår bättre och sjuktalen kan minska.

En stor del av vård och omsorg av äldre sköts idag av anhöriga. För att den anhörige ska orka är det viktigt att det finns stöd och avlastning. Dagverksamhet för personer med demenssjukdom är viktigt både för den som är sjuk och för den som är anhörig och det ska erbjudas generöst. Vänsterpartiet vill även att det ska finnas en dagverksamhet för äldre med somatisk sjukdom.

Våld i nära relationer förekommer också bland äldre, men det är tabubelagt och många, framför allt kvinnor, befinner sig på grund av låg pension i ett ekonomiskt beroende till den de lever ihop med. Medarbetare i äldreomsorgens olika delar ska ges utbildning om våld i nära relationer och ska ha kunskap om var äldre kan få hjälp.

Jämlika villkor oavsett funktionsnedsättning

Vänsterpartiets grundläggande tanke är att alla människor är jämlika, har rätt till sina liv, sin personlighet och till integritet. Arbete för tillgänglighet och delaktighet handlar i grund och botten om att respektera de mänskliga rättigheterna. Tillgänglighet handlar både om den fysiska miljön och om tillgänglighet för personer med kognitiv funktionsnedsättning.

Vi vill att personer med funktionsnedsättningar ska ges goda möjligheter till ett lika aktivt och innehållsrikt liv som alla andra kommuninvånare. ”Följa med-kortet” möjliggör för den som behöver att utan extra kostnad ta en ledsagare med på exempelvis ett kultur- eller fritidsevenemang, vi vill att kortet ska göras känt för målgruppen samt utvecklas att omfatta fler verksamheter. Stödet till funktionshinderföreningarna är viktigt för rätten till en meningsfull fritid, vi vill särskilt värna sommarkolonin på Kärrgården och möjligheten att få åka på semester för personer inom LSS.

Personer inom LSS och socialpsykiatri arbetar ofta inom kommunens ”daglig verksamhet”. Vänsterpartiet vill att samma personalförmåner gäller för den som har daglig verksamhet i Borås Stad som för den som har en anställning. Dagersättningen ska räknas upp varje mandatperiod. Personer inom LSS och socialpsykiatri som är över 65 år ska ha möjlighet att delta i dagverksamhet för seniorer. Alla öppna mötesplatser i Borås ska vara tillgängliga och

välkomna boråsare oavsett funktionalitet, men det kan också finnas behov av särskilda mötesplatser för målgruppen. Vänsterpartiet ser behov av nya mötesplatser inte minst för personer inom socialpsykiatri. Vi ser också behov av att mötesplatserna kan hålla öppet på kvällar och helger då många är ensamma.

Det behöver byggas flera nya boenden under kommande mandatperiod. Vi vill driva alla LSS-boenden i kommunal regi. Privata vinstdrivna entreprenörer slår sönder kontinuiteten i verksamheten. För många boende inom LSS är det speciellt viktigt med kontinuitet i relationerna, deras medboende och personalen blir som en del av deras familj. Livskvaliteten för de boende försämras när långvariga relationer bryts på grund av nya upphandlingar av verksamheten och vinstjakten leder till allt för låg bemanning vilket drabbar de boende.

Vi vill förbättra stödet till personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. I både grundskola och gymnasieskola ska möjligheten till stöd finnas. Vi vill också ge berörd personal, inom bland annat skolan och socialtjänsten, ökade kunskaper om olika neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och om hur de tar sig uttryck hos flickor och pojkar.

Socialpolitik - en fråga om solidaritet

En generell välfärd och full sysselsättning är viktiga redskap för att motverka ekonomiska och sociala klyftor. Ibland behövs särskilda insatser när du hamnar i en utsatt position, det är en fråga om solidaritet, att den som behöver hjälp också ska få en ny chans. Socialt arbete i Borås ska vara stödjande, förebyggande och uppsökande.

Barnfattigdom är en realitet för alltför många barn. Den viktigaste åtgärden för att barn ska slippa växa upp under knappa förhållanden är en aktiv arbetsmarknadspolitik, men för de barnfamiljer som får försörjningsstöd ska barnens villkor och möjlighet till exempelvis fritidsaktiviteter särskilt beaktas. Utöver vikten av att bekämpa arbetslösheten är det också grundläggande för ett jämlikt samhälle att säkerställa rätten till försörjningsstöd för den som inte har någon annan inkomst. I vårt samhällsklimat – där vi i mångt och mycket definieras utifrån vårt arbete – kan det många gånger vara stigmatiserande att inte ha egen försörjning. Vänsterpartiet i Borås anser att ingen invånare i kommunen ska isoleras på grund av brist på pengar. Därför föreslår vi att busskort inom kommunen ska ingå i försörjningsstödet, oavsett sysselsättning.

Vi vill att Borås arbetar aktivt med konceptet bostad först, att lösa boendesituationen först för att därefter komma till rätta med andra sociala problem. Det har visat sig framgångsrikt i andra delar av landet. Tillgång till boendestöd ska finnas. Ingen ska behöva sova utan tak över huvudet. I Borås har vi natthärbärget Kastanjen som är öppet perioden oktober till april. Vänsterpartiet anser att Borås Stad ska kunna erbjuda ett natthärbärge som är öppet året om. Även om det är varmare ute de månader då härbärget idag är stängt föreligger det andra risker med att sova utomhus, särskilt om du är kvinna.

Vänsterpartiet har drivit igenom att kommunen ska ha ett stödboende för unga personer som precis har lämnat ett missbruk bakom sig, det behövs fler möjligheter till sociala insatser i egen regi i Borås. Kommunen har det yttersta ansvaret för barn och ungdomar som omhändertas enligt Lagen om vård av unga, LVU. Idag betalar Borås Stad stora summor för behandling och omsorg på privata boenden, många gånger drivna utan vetenskaplig grund. Det samma gäller vid vård av missbrukare. Vi menar att kommunen i större utsträckning behöver ta sitt ansvar genom att i första hand hitta hemmaplanslösningar men också HVB-hem i kommunal regi, där verksamheten bedrivs på vetenskaplig grund. Vänsterpartiet vill se ett mini-Maria i samarbete mellan kommun och region i Borås för att erbjuda unga personer i missbruk den hjälp de behöver.

Kunskapen om kvinnors utsatthet för sexualiserat våld liksom om prostitution och trafficking behöver öka, inte minst när det gäller kvinnor i missbruk. Relationsvåldsenheten har en viktig roll i kommunen. För att komma till rätta med utsatthet för olika former av sexualiserat våld och hedersrelaterat våld vill vi att ett brett och systematiskt kunskapshöjande arbete för alla anställda och förtroendevalda i Borås Stad genomförs. Det handlar om att varje boråsare ska veta att kunskapen finns i kommunen och att du därmed ska mötas av ett gott och icke-dömmande bemötande när du söker hjälp. I detta arbete är Relationsvåldsenhetens samarbete med Kvinno- och tjejjouren samt Utväg viktigt. Det är också verksamheter som Borås Stad fortsatt ska stödja. Vänsterpartiet vill ge kommunen i uppdrag att utreda förutsättningarna för att inrätta en stödverksamhet för kvinnor i prostitution.

Många unga lider av psykisk ohälsa. Tillsammans med civilsamhället ska fler mötesplatser erbjudas. Kommunen ska utbilda medarbetare inom mental första hjälpen, en insats både för att bryta tystnaden om psykisk ohälsa och suicid och för att kunna se tecken på psykisk ohälsa och slussa vidare till rätt hjälp.

För Vänsterpartiet är det självklart att bedriva en solidarisk flyktingpolitik, Borås har tagit emot ensamkommande flyktingbarn och de ska självklart få fullfölja sin skolgång i Borås. Nyanlända vuxna erbjuds idag samhällsintroduktion, men kvinnor som är föräldralediga riskerar att gå miste om denna. Därför vill vi utveckla möjligheten till samhällsintroduktion för föräldrar på våra familjecentraler.

Vänsterpartiet arbetar för ett samhälle där ingen har anledning att se kriminalitet som en lösning. Kriminaliteten utnyttjar och trycker ned människor särskilt i arbetarområden. Vår lösning handlar om något större och mer effektivt än det som högern talar om. Vi vill ge alla barn en uppväxt som ger dem möjligheter i livet, från förskolan, till skolan och det första jobbet. För den som på allvar vill minska våld och kriminalitet är grunden att bygga ett rättvist samhälle. Men det krävs också en politik som är effektiv i att hjälpa de som ligger i riskzonen för gängkriminalitet och återföra de som begått brott till samhället. Många av dem som varit delaktiga i skjutningarna har försökt att lämna det kriminella livet och uppger att det här inte är ett liv de vill leva. Den dagen en person beslutar sig för att avsluta sin kriminella livsstil ska det inte finnas någon kö till avhopparverksamheten, då ska hjälpen ges

på en gång. Vi vill bryta rekryteringen till organiserad brottslighet och ge möjlighet att leva ett annat liv. I Borås ska kommunens samarbete med Krami fortsätta, för att ge den som vill lämna kriminalitet och missbruk chansen till arbete.

Kultur för alla

Tillgång till kultur är ingen lyx, det handlar om att tillgodose grundläggande mänskliga behov. Kulturen präglas av sin tids föreställningar, motsättningar och villkor, men den återspeglar inte bara samhället. Genom konst och andra kulturyttringar utgör kulturen också en förändrande kraft som bidrar till att människor blir mer medvetande om sig själva och om samhället. Därför är det så viktigt att konsten får verka fritt. Att den varken underkastas censur, ideologier eller kommersialism. För Vänsterpartiet är kulturen en del av välfärden och den ska finnas till för alla, inte bara för den som har en tjock plånbok.

Biblioteken fyller en särskilt viktig roll när det gäller att ge alla boråsare tillgång till information. Under kommande mandatperiod vill vi införa Mer-öppet bibliotek i alla serviceorter för att öka tillgängligheten. Tillgång till skolbibliotek eller bokbuss är av stor betydelse för elevernas läskunnighet, men skolbibliotekarierna spelar också en viktig roll när det gäller frågor om källkritik. Skolbio, teater, dans och museibesök ska ingå i alla barns undervisning, anslaget till resor till dessa evenemang behöver utökas.

Borås har ett rikt utbud av konst i det offentliga rummet, vi vill bygga vidare på detta och se till att offentlig utsmyckning kommer hela kommunen till del, såväl ute i våra olika stadsdelar som i våra serviceorter. Det offentliga rummet ska vara tillgängligt för och spegla både kvinnor och män, därför krävs ett jämställdhetsperspektiv på den offentliga konsten. Borås Stad ska inte upplåta utrymme för sexistisk eller rasistisk reklam. För att ta vara på det intresse för konst som exempelvis skulpturbiennalen och No Limit Street Art har skapat hos boråsarna vill vi införa fri entré till Borås Konstmuseum. På stadens museer vill vi också se fler pedagoger som tillgängliggör kulturen för förskolebarn och skolelever. Genom samarbete med Västra Götalandsregionen vill vi utveckla digital teknik för att tillgängliggöra kulturen även för den som inte kan besöka våra kulturinstitutioner.

Den kommunala kulturskolan är av stor betydelse för alla barns möjlighet att utöva olika former av kultur. Genom filialverksamhet ute på olika stadsdelar och två inledande avgiftsfria år når verksamheten många barn, under mandatperioden vill vi ta steg mot att kulturskolan blir helt avgiftsfri. Vi vill se ett fördjupat samarbete mellan de kommunala kulturinstitutionerna och det fria kulturlivet. Solbacken (Rockborgen) ska rustas upp så att den blir tillgänglig och funktionell för replokaler och konserter. Det behövs en rockscen för bredd i Borås kulturliv.

Borås Stadsteater är en viktig kulturinstitution i vår stad och för Vänsterpartiet är det självklart att fast ensemble och egen produktion bevaras, gärna integrerat och via tematisk

samverkan med övriga institutioner i kulturhuset. Vänsterpartiet vill också att Borås ska vara en fristad för förföljda konstnärer.

Allas rätt till fritid

Rätten till en bra fritid ska inte bero på hur mycket pengar du har eller var i kommunen du bor, att alla har tillgång till meningsfull fritid är en folkhälsofråga. För Vänsterpartiet är det självklart att jämlikhet, jämställdhet och tillgänglighet är ledord för kommunens fritidssatsningar.

Tillgången till naturupplevelser genom utbyggnad av olika typer av spår och leder ska fortsätta, både på våra olika stadsdelar och i serviceorterna, men självklart med hänsyn till viktiga naturvärden. Lekplatser ska finnas i alla områden, det ska finnas lekredskap som är anpassade till barn med olika funktionsvariation. När kommunen bygger aktivitetsplatser ska det finnas ett tydligt genusperspektiv så att de lockar både tjejer och killar, och gärna uppmuntra till aktiviteter för olika åldrar.

Borås är en breddidrottskommun och vi vill fortsätta bygga ut idrottsanläggningar i olika delar av kommunen. Vi vill förverkliga visionen om Bodavallen som ett allaktivitetsområde på Hässleholmen med åretruntaktiviteter som skridskoåkning, bad, hinderbanor och ett nytt allaktivitetshus samt en fullstor idrottshall. Fristad är ett område med stor föreningsaktivitet och inte minst en expansiv innebandyverksamhet som lockar flickor från stora delar av kommunen, därför vill vi bygga ytterligare en idrottshall i Fristad. För att alla, oavsett könsidentitet eller -uttryck, ska känna sig bekväma med att gå på toaletten, byta om och duscha på våra bad- och idrottsanläggningar ska en översyn göras. Målet är att alla offentliga toaletter ska vara könsneutrala och att det finns möjlighet till enskilt ombyte och dusch för den som så önskar.

Kommunens öppna mötesplatser på Hässleholmen, Hulta, Norrby, Sjöbo och Kristineberg är viktiga samlingsplatser. Vi vill utveckla dem i den riktning som Norrbyhuset gått: en integrerad kultur- och fritidsverksamhet med bibliotek, öppen mötesplats och fritidsgård.

Fritidsgårdarna fyller en viktig funktion för många unga, vi vill se en fortsatt god tillgång till den öppna ungdomsverksamheten i hela kommunen. Fritidsgårdarna ska ge besökarna möjligheter till delaktighet och inflytande i verksamheten. Ett aktivt normkritiskt arbete krävs för att verksamheten ska upplevas trygg och välkomnande för alla oavsett kön, sexualitet eller funktionalitet. Vi vill se en normdiplomering av verksamheten. Arbetet med våldsprevention på fritidsgårdarna ska fortsätta. Genom samarbete med föreningsliv och civilsamhälle kan verksamheten breddas. Tillgång till avgiftsfria aktiviteter för barn och ungdomar på skolloven är en viktig jämställdhetsfråga, det ska finnas aktiviteter både på stadsdelarna och i serviceorterna.

Föreningslivet har stor betydelse för samhället och är på många sätt en praktisk skola i hur demokrati fungerar. Nio av tio barn är någon gång under sin uppväxt med i en idrottsförening. Mot denna bakgrund är det viktigt att föreningslivet präglas av allas lika värde och rättigheter att delta. Kommunen ska erbjuda föreningslivet stöd i sitt jämställdhetsarbete och kommunala bidrag ska uppmuntra att flickor och pojkar får ta lika stort utrymme i verksamheten. I kommunens arbete med Säker och trygg förening ska arbete mot sexuella trakasserier och övergrepp ingå. Föreningsbidrag ska användas för att stimulera aktiviteter för seniorer.

Rösta på Vänsterpartiet!

Om vi går ihop och arbetar för ökade resurser till välfärden, bättre löner och arbetsvillkor kan vi förändra verkligheten. Det vet vi. Vi har gjort det många gånger förr. De allra flesta skulle tjäna på att samhället blev mer jämlikt. Använd din röst den 9 september för att skapa en framtid som tillhör oss alla – inte bara de rikaste. Rösta på Vänsterpartiet!